

functional roles within audiovisual discourse. Verbal means are analyzed at the phonetic, lexical, and grammatical levels; nonverbal means are examined as a system of paralinguistic, extralinguistic, kinetic, and tactile components; multimodal means are considered as the integration of auditory, visual, and linguistic resources. The **relevance** of the study stems from the growing scholarly interest in multimodal analysis of audiovisual texts as one of the leading directions in contemporary linguistics and media studies. Television series are viewed as an important medium for transmitting sociocultural meanings, behavioral models, and emotional patterns, which necessitates their comprehensive analysis of the interaction among different semiotic modes. The **aim** of the article is to identify, describe, and systematize the means that create dramatic tension in the analyzed material, and to determine the mechanisms of their interaction. Achieving this aim involves applying an integrative approach that combines discourse analysis, stylistic analysis, and multimodal analysis. The results of the study demonstrate that the highest level of tension is achieved through the synergistic interaction of different modalities, which function in close interrelation and mutually reinforce one another. It is established that the coordination and synchronization of verbal and nonverbal components play a key role in ensuring the integrity of the dramatic impact on the recipient. At the same time, multimodal resources enable the creation of a complex, multi-layered system of emotional influence that goes beyond individual channels of communication.

Keywords: suspense, dramatic effect, medical television series, verbal means, nonverbal means, multimodality.

Статтю прийнято 01.03.2026

Статтю затверджено до публікації 10.04.2026

Дата публікації 25.05.2026

УДК 81'42:34:808.5
<https://doi.org/10.18524/2307-4558.2026.45.357829>

Це стаття відкритого доступу
 за ліцензією CC BY-NC 4.0

ГРЄЧКА Микола Геннадійович,

аспірант, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, м. Одеса, Україна

e-mail: billimilligan271@ukr.net

<https://orcid.org/0009-0002-0882-9801>

РИТОРИЧНІ ПРИЙОМИ ЗДІЙСНЕННЯ ВПЛИВУ У ВИСТУПІ ПРОКУРОРА (на матеріалі судового виступу прокурора у кримінальному процесі)

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз судової промови прокурора як особливого різновиду інституційного дискурсу, що поєднує правову аргументацію, комунікативні стратегії та риторичні засоби впливу. Обґрунтовується теза про те, що ефективність діяльності прокурора в судовому процесі значною мірою залежить не лише від змісту правової позиції, а й від способів її мовленнєвого та позамовного представлення. Особлива увага приділяється проблемі дотримання балансу між логічною переконливістю, емоційно-психологічним впливом і вимогами професійної етики. Матеріалом дослідження є судовий виступ прокурора А. Авраменка під час повторного розгляду клопотання про арешт тимчасово вилученого майна, що розглядається як приклад реальної комунікативної практики в умовах судового засідання. У роботі проаналізовано систему вербальних і невербальних риторичних прийомів, які формують цілісну стратегію впливу на суд, зокрема особливості побудови аргументації, мовні засоби акцентування ключових положень, інтонаційні характеристики мовлення, темп, паузування та невербальну поведінку прокурора. Наукова новизна статті полягає у зверненні до конкретного емпіричного матеріалу судової практики та його інтерпретації з позицій риторики й юрислінгвістики. Теоретичне значення роботи полягає у поглибленні уявлень про функціонування риторичних засобів у судовому дискурсі, а практичне — у можливості використання отриманих висновків для оцінки ефективності судових виступів прокурорів і вдосконалення їхньої професійної комунікативної підготовки.

Ключові слова: риторика, прокурор, судовий виступ, риторичні прийоми, вплив, переконання, комунікативна стратегія.

Постановка проблеми. Сучасний судовий процес вимагає від прокурора не лише глибоких знань у галузі права, а й високого рівня риторичної майстерності, що забезпечує ефективне донесення позиції обвинувачення. Попри значну увагу до питань юридичної етики та професійної комунікації, у виступах прокурорів недостатньо дослідженими залишаються особливості використання риторичних прийомів як інструментів впливу на суд та учасників процесу. В українському науковому дискурсі бракує системного аналізу мовленнєвих стратегій і тактик, що дозволяють прокурору поєднувати логічну аргументацію з емоційно-психологічним впливом, не виходячи за межі правових та етичних норм. Актуальність проблеми зумовлена потребою формування риторичної компетентності прокурорів як важливої складової їхньої професійної діяльності та гарантії об'єктивності й переконливості судової промови.

Мета та завдання статті. Проаналізувати вербальні та невербальні риторичні засоби, які використано у промові прокурора А. Авраменка в судовому засіданні від 04.11.2016 року

щодо повторного розгляду клопотання про арешт тимчасово вилученого майна по справі № 684/12561/16.

Об'єкт дослідження: судове засідання від 04.11.2016 року щодо повторного розгляду клопотання про арешт тимчасово вилученого майна по справі № 684/12561/16, на основі матеріалів, які знаходяться у відкритому доступі.

Предмет дослідження: вербальні та невербальні риторичні прийоми прокурора А. Авраменка, які він застосовує під час своєї промови у конкретному судовому засіданні від 04.11.2016 року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження риторичних прийомів присвятили свої праці різні вчені. Особливо ми виділяємо роботи М. Заболотньої, О. Борзенко, Н. Вербич, А. Шпортун, О. Савицької. На мою думку, одним з найбільш важливих досліджень є робота М. Заболотньої, присвячена дослідженню риторичних прийомів комунікації. Вчена розглядає їх як обов'язковий елемент спілкування. У своїй роботі авторка зазначила, що «найважливішими видами спілкування у людей є вербальне і невербальне. Невербальне — це спілкування за допомогою міміки, жестів і пантоміміки, через прямі сенсорні або тілесні контакти. Вербальне спілкування властиво тільки людині і в якості обов'язкової умови припускає засвоєння мови» [4, с. 25]. У свою чергу, О. Борзенко сфокусований на характеристиці впливу інтонації на спілкування, а це є невід'ємним елементом вербальних прийомів прокурора в його виступі. Автор зазначає: «Кожне осмислення думки, власної або чужої, може бути правильно виражене і так само сприйняте слухачами, лише в тому разі, коли мовець правильно використовує всі компоненти мови (системи її звуків, складобудови, словесного наголосу) та інтонації (органічної єдності пауз, логічної та емоційної функції наголосів, мелодики, темпу, ритму й голосового тембру)» [2, с. 75].

У нашому дослідженні велика увага приділяється невербальним засобам комунікації та їхнього впливу на перше враження слухача. Цьому питанню присвятила свою роботу О. Савицька, яка зазначає, що «перше враження утримує більш чи менш усвідомлювані, узагальнювано оціночні судження про співрозмовника, у ньому завжди присутній елемент емоційного ставлення до тієї людини, яка виступає суб'єктом сприйняття і оцінки» [7, с. 89]. Варто наголосити, що для прокурора вкрай важливо створити гарне перше враження на нього з боку судді.

Варто також звернути увагу на працю А. Шпортун, в якій досліджено безпосередньо важливість риторичних та комунікаційних прийомів у діяльності прокурора. У своїй роботі він відзначав, що «узагальнюючи погляди авторів можемо констатувати, що поняття «комунікативна компетентність» є однією із базових компетентностей особистості, яка включає спроможність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми та є компонентом узагальненої оцінки професійної дієздатності, яка відображає здатність налагоджувати і підтримувати комунікативні контакти, застосовуючи вербальні і невербальні засоби спілкування» [9, с. 159].

Джерельна база. Існує велика кількість записів судового процесу, за якими можна здійснити аналіз вербальних та невербальних дій прокурора, але конкретно в цьому дослідженні буде використовуватися запис судового виступу прокурора А. Авраменка в судовому засіданні від 04.11.2016 року щодо повторного розгляду клопотання про арешт тимчасово вилученого майна по справі № 684/12561/16, запис було розміщено на платформі YouTube на каналі «Відкритий Суд». Допоміжними джерелами інформації є наукові статті філологічної направленості.

Наукова новизна. Ця наукова стаття є одним з перших практичних досліджень конкретного судового виступу прокурора на предмет використання вербальних та невербальних риторичних прийомів.

Теоретичне та практичне значення. Теоретично значення полягає у аналізі існуючих вербальних та невербальних риторичних прийомів та їх ролі у судовому виступі. Практичне значення може полягати у оцінці ефективності використання тих чи інших риторичних прийомів у судовому процесі.

Виклад основного матеріалу. У процесі судового провадження промова прокурора відіграє ключову роль у формуванні суддівського переконання, оскільки поєднує у собі як інформаційну, так і переконувальну функції. Ефективність такого виступу значною мірою ґрунтується на використанні комплексу риторичних прийомів, спрямованих на логічне обґрунтування позиції обвинувачення, емоційний вплив на аудиторію та забезпечення чіткого структурування доказового матеріалу. У цьому контексті риторика прокурора постає не лише як інструмент юридичної аргументації, а й як форма професійної комунікації, що передбачає свідоме застосування вербальних і невербальних засобів впливу.

У контексті дослідження професійної підготовки прокурорів, О. Семенов та Л. Насіленко трактують поняття «комунікативна компетентність» як інтегральну особистісну характеристику юриста, «що поєднує ціннісні установки, комунікативні знання, уміння, навички, здібності, які забезпечують ефективну діалогову взаємодію із суб'єктами правових відносин у певному колі професійних правових ситуацій на основі вільного володіння вербальними і невербальними засобами юридичної комунікації відповідно до моральноетичних норм» [8, с. 69].

По суті, комунікативна компетенція відображає «здатність особистості налагоджувати і підтримувати комунікативні контакти з іншими людьми, застосовуючи вербальні і невербальні засоби спілкування» [6, с. 40].

На думку Бевзюк І.М., комунікативна компетентність прокурора є його якісною особистісною характеристикою, що визначається наявністю відповідних професійним функціям комунікативних знань, умінь, здібностей та ступені готовності їх реалізації у професійній діяльності. «Структура комунікативної компетентності прокурора охоплює такі компоненти:

- «– гностичний;
- комунікативний;
- емоційний;
- мотиваційний» [1, с. 203].

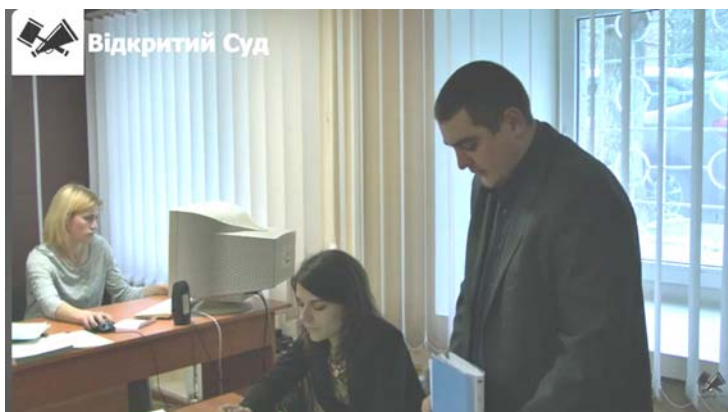
В рамках нашого дослідження основний фокус буде зроблено на комунікативній та емоційній складних риторичної компетенції прокурора, які тісно пов'язані між собою. Крім того, на мою думку, невід'ємною частиною як комунікативної компетенції, так й комунікації загалом є риторичні прийоми здійснення впливу на слухача. Тож «комунікативна компетентність прокурорів не обмежується здатністю висловлювати свої думки, вона охоплює широкий спектр навичок, які включають етичне та професійне спілкування в умовах тиску та відповідальності» [9, с. 160].

Варто зазначити, що обраний судовий виступ містить велику кількість вербальних та невербальних прийомів комунікації, серед яких можна виділити: невербальні та вербальні ознаки психологічного стану оратора, інтонаційні прийоми здійснення впливу на слухача, різні способи підтримання інтересу аудиторії та контролю такого інтересу (зоровий контакт), маніпулятивні прийоми і т.д..

Надважливу роль у виступі грає інтонація, з якою оратор промовляє свій текст. Як відомо, інтонаційне забарвлення відіграє надважливу роль у здійсненні впливу оратором на своїх слухачів. Крім того, чітка, поставлена й зрозуміла вимова є фундаментальною складовою ефективного риторичного виступу та успішної комунікації. Вона забезпечує правильне сприйняття змісту промови, дозволяє аудиторії без зусиль розуміти думки оратора й зосереджуватися на аргументах, а не на тому, щоб розібрати слова. Варто також відзначити, що підтримання зорового контакту зі слухачем є одним із ключових елементів ефективної риторики та комунікації, адже воно створює атмосферу довіри, відкритості й взаєморозуміння між промовцем та аудиторією. Маніпулятивними прийомами прокурора можна назвати випадки, коли під час судового засідання він не відповідає на чітке запитання судді та дозволяє собі вказувати суду на межі компетенції («це не є предметом розгляду», «суд не в праві» тощо), й це можна розцінювати як приклад порушення комунікативних принципів професійного спілкування.

Для здійснення безпосереднього аналізу риторичних прийомів у виступах прокурора, розглянемо виступ прокурора А. Авраменко від 04.11.2016 року щодо повторного розгляду клопотання про арешт тимчасово вилученого майна по справі № 684/12561/16. Справа розглядалася в Новозаводському районному суді м. Чернігова.

У судовому виступі із самого початку ми можемо відзначити нервозність прокурора А. Авраменка, яка проявляється у *постійних неконтрольованих рухах руками, перекладанні документів з місця на місце, триманні їх то в руці, то на столі* [5, 0:06-0:26, 01:13-01:20]. *Хоча на записі й не видно стола доповідача, у будь-якому разі можна побачити, що на першому фрагменті прокурор постійно поправляє документи, при чому не змінює їх положення, а фактично просто доторкається до них. Наприклад, оратор вирівнює стопку документів, яка знаходиться у нього в руках, хоча й не збирається передавати ці документи ні судді, ні секретарю суду* [5, 0:21]. *А на другому фрагменті прокурор тримає в руках синю папку з документами і навіть не відкриває її. Тож папка просто слугує певним «заспокоїливим» для нього. Це ми можемо побачити наглядно:*

У наведених моментах ми чітко бачимо, що прокурор не читає зміст документів, а лише неконтрольовано перекладає їх з місця на місце. Такі дії вказують на наявність певної нервозності, невпевненості оратора.

Варто зазначити, що подібні прояви можна помітити протягом усього виступу прокурора, не тільки у зазначених вище фрагментах [5, 3:34-3:38, 4:25-4:28]. Проте важливо відмітити, що більшість таких проявів комунікації все ж припадає на початок виступу прокурора, а вже в процесі він набуває більшої впевненості та краще контролює свої рухи.

Тож ми відмічаємо невербальні прийоми прокурора, які вказують на його схвильованість. Проте це виглядає доволі парадоксально з огляду на те, що виступ прокурора можна вважати цілком вдалим. Позаяк тембр, гучність, інтонація його голосу – все вказує на впевненість в собі і позитивно впливає на сприйняття слухача. Крім того, варто зазначити, що прокурор доволі вдало інтонаційно подає свій виступ, оскільки він не підвищує голос, при цьому не доводить все до вимови «собі під ніс».

Можна відзначити й інтонаційну гру прокурора.

Він голосом підкреслює тезу, обґрунтуванню якої присвятив попередні 10 секунд виступу, голосно та чітко зазначив: «ухвала законної сили не набрала» [5, 0:19-0:21]. Прокурор робить інтонаційний акцент саме на цьому моменті, оскільки це має важливе значення для його позиції. Також можна побачити зміну тембру та інтонації, але вже в негативному плані [5, 3:36-3:46].

Якщо до цього прокурор говорив трохи голосніше та акцентував увагу на наступних словах, то в даному випадку він, навпаки, говорить тихіше, ніби бажає скоріше перейти до наступної теми. У цьому фрагменті прокурор описує причини, по яким сторона обвинувачення не встигла вчасно подати необхідні документи. З інтонації прокурора можемо прийти до висновку, що він сумнівається, чи будуть ці причини визнані поважними для судді.

У цьому ж контексті варто зосередити увагу на моменті, коли прокурор розуміє, що не має вірної відповіді на запитання судді, і тому видає свою версію як «виправдання».

Це супроводжується, по-перше, невербальним проявом невпевненості, а саме: схилянням голови набік (до цього прокурор або дивився в бік судді, або в бік документів на столі). По-друге, вербальним проявом: прокурор робить глибокий вдих, ніби від втоми, але ми розуміємо, що це вказує на небажання промовляти далі [5, 04:09-4:14].

У виступі прокурора ми бачимо, що він говорить доволі розмірено, належним чином відділяючи одні слова від інших, в результаті чого його мова добре зрозуміла слухачу. Наприклад на конкретному фрагменті ми можемо розчутти абсолютно кожне сказане прокурором слово (так буде впродовж усього виступу), що не є звичним для виступів сторони обвинувачення, оскільки вони часто переходять в режим швидкого читання заготовленого тексту [5, 0:05-0:27]. Причому, навіть зазначаючи інформацію формального характеру, прокурор не «пробігає» її, а розмірено й чітко вимовляє кожне слово. Теж саме ми бачимо коли прокурор зачитує характеристики вогнепальної зброї і також робить це, чітко вимовляючи кожне слово [5, 0:59-1:10].

Хочеться відмітити і той факт, що А. Авраменко під час свого виступу не читає інформацію з листка, він фактично розповідає її судді. Це ми можемо побачити протягом всього виступу [5, 0:28-0:40, 2:50-3:00].

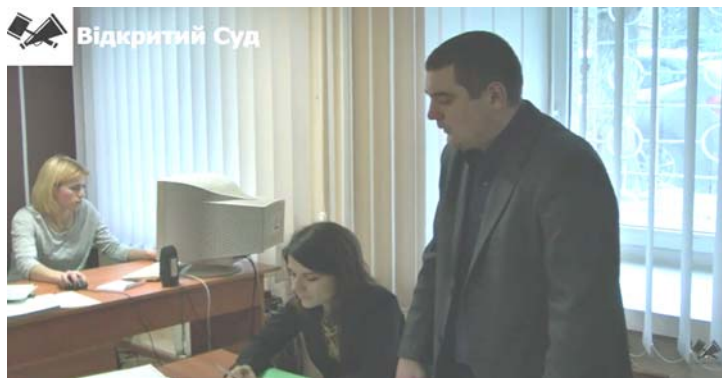
На цих фрагментах відео ми можемо побачити, що прокурор хоча й має перед собою певний пакет документів, фактично не читає їх, а здійснює переказ матеріалу. Це вказує на належну підготовку прокурора до виступу, на його готовність говорити без додаткових матеріалів.

Проте у виступі прокурора є інший недолік, який проявляється у тому, що він навідріз відмовляється підтримувати зоровий контакт з слухачем.

Доволі красномовним є момент, де оратор дивиться в бік судді, але все одно не підіймає очей й дивиться практично у підлогу [5, 03:26-3:34]. Крім того, подібні моменти можемо відзначити протягом всього виступу, де прокурор фактично звертається до суду, але робить це не підіймаючи очей [5, 0:34-0:42, 03:37-03:42].

Виключеннями є лише випадки, коли вже суддя напряму звертається до прокурора. У такому випадку прокурор встановлює зоровий контакт, адже інша реакція могла б бути розцінена як неповага до особи судді. [5, 03:35-03:37].

Наглядний приклад відсутності зорового контакту з слухачем можемо побачити на наступному скриншоті:

Ще один момент, який заслуговує на увагу в цьому виступі, – доволі агресивна позиція прокурора по відношенню до свого основного слухача – судді. Ця позиція проявляється у декількох моментах.

По-перше, прокурор не відповідає на пряме питання судді: «Що вам заважало?». На це прокурор сухо відповідає: «Я вже пояснив свою відповідь» [5, 3:52-4:00]. Звернемо увагу й на інший подібний момент, коли прокурор фактично розказує суду, що входить до компетенції суду, а що ні, зазначаючи «це не є предметом даного розгляду» та «до компетенції суду не відноситься розгляд цього питання» [5, 1:18-1:28, 4:00-4:10]. Використання таких риторичних прийомів складно назвати вдалою стратегією з комунікативної точки зору, якщо не звертати увагу саме на правовий аспект.

З комунікативної точки зору така манера висловлювання суперечить принципу кооперації, сформульованому Г. Грайсом, адже прокурор не дотримується «максим релевантності, ясності та достатності інформації» [3, с. 216], уникаючи прямої відповіді на поставлене запитання.

Загалом, хочеться відзначити вміння прокурора «зчитати» реакцію слухача й вчасно на неї реагувати.

Наприклад, в певний момент по виразу обличчя судді помітно, що він не був достатньо задоволений попередніми словами прокурора. Через те, скориставшись паузою, оратор усіма силами намагається її заповнити і підсилити свою позицію. Він оприлюднює таку інформацію, яка хоча й є очевидною, але теж може вплинути на суддю [5, 04:37-04:42].

Зосередимо увагу й на хвилині виступу, де прокурор будує свою промову дещо маніпулятивно. Він зазначає, що «захисник клопоче про повідомлення до яких-ось там органів» [5, 1:14-1:19]. Безумовно, прокурор обізнаний, до яких саме компетентних органів просив звернутися захисник, але навмисно використовує таку «зневажливу» форму подання інформації, щоб акцентувати увагу на абсурдності дій захисника.

Висновки і перспективи дослідження. У результаті проведеного аналізу встановлено, що у конкретному судовому засіданні риторична поведінка прокурора А. Авраменка являє собою складний комплекс вербальних та невербальних прийомів. Попри наявність зазначених недоліків, вербальний аспект промови прокурора можна вважати загалом ефективним: він демонструє чіткість дикції, логічність побудови висловлювань, вдале використання пауз та інтонаційних акцентів для виокремлення ключових тез. Окрему увагу заслуговує вміння прокурора адаптувати свою риторику відповідно до реакції судді, своєчасно підсилюючи або уточнюючи аргументацію. Утім, виявлена агресивно-захисна манера відповідей, особливо у відповідях на прямі запитання судді, свідчить про відсутність достатньої комунікативної гнучкості та може розцінюватися як не зовсім вдала стратегія впливу. Отже, проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що риторична ефективність виступу у судовому процесі визначається не лише змістовною та інтонаційною складовими, але й здатністю оратора гармонійно поєднувати вербальні та невербальні засоби комунікації. Невідповідність між ними, як показує аналіз, може суттєво нівелювати сильні сторони промови, навіть якщо її логічна структура та інтонаційне оформлення є достатньо професійними. Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні емпіричної бази для порівняння риторичних моделей поведінки різних прокурорів та адвокатів у реальних судових засіданнях, що дозволить виокремити типові комунікативні стратегії та їхню ефективність залежно від ситуації. Також перспективним є вивчення психологічних чинників, які впливають на формування невербальної поведінки правників під час публічних виступів, та розроблення методичних рекомендацій щодо оптимізації комунікативної підготовки учасників судового процесу.

Література

1. Бевзюк, І. М. (2013). Особистісні детермінанти комунікативної компетентності майбутніх працівників прокуратури. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки, вип. 41, с. 202–207.
2. Борзенко, О. П. (2024). Інтонація та її вплив на мовленнєве спілкування. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія», вип. 21 (89), с. 74–76.
3. Грайс, Г. П. (1985). Логіка та мовленнєве спілкування. Нове у закордонній лінгвістиці, вип. XVI, с. 240.
4. Заболотня, М. Ю., Городнова, Н. М. (2019). Невербальна комунікація як складова процесу спілкування: курсова робота. Київ: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, 51 с.
5. Запис виступу прокурора Авраменка А. А. у судовому засіданні Новозаводського районного суду м. Чернігова від 04.11.2016 р. (2016). Електронний ресурс. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TUo2v1bCcHQ> (дата звернення: 14.11.2025).
6. Козар, С. (2021). Особливості розвитку комунікативної компетентності у працівників прокуратури. Магістерський науковий вісник, № 37, с. 39–41.
7. Савицька, О. В. (2010). Роль невербальних компонентів комунікації при формуванні «першого враження» про співрозмовника у процесі спілкування. Освіта регіону, с. 88–90.
8. Семенов, О. М., Насієнко, Л. А. (2015). Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів: теорія і практика: монографія. Суми: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 324 с.
9. Шпортун, А. М. (2024). Комунікативна компетентність прокурора. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ, с. 158–160.

References

1. Bevziuk, I. M. (2013). *Personal determinants of communicative competence of future prosecution officers* [Osobystisni determinanty komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh pratsivnykiv prokuratury]. Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 12: Psychological Sciences, Issue 41, pp. 202–207.
2. Borzenko, O. P. (2024). *Intonation and its influence on speech communication* [Intonatsiia ta yii vplyv na movlennieve spilkuvannia]. Academic Notes of the National University of Ostroh Academy. Philology Series, Issue 21(89), pp. 74–76.
3. Grice, H. P. (1985). *Logic and conversation*. New Trends in Foreign Linguistics, Issue XVI, p. 240.
4. Zabolotnia, M. Yu., Horodnova, N. M. (2019). *Nonverbal communication as a component of the communication process* [Kursova robota]. Kyiv: O. O. Bohomolets National Medical University, 51 p.
5. Recording of the prosecutor Avramenko, A. A. court speech at the NovoZavodskyi District Court of Chernihiv, November 4, 2016. (2016). Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=TUo2v1bCcHQ> (accessed: November 14, 2025).
6. Kozar, S. (2021). *Features of the development of communicative competence of prosecution officers* [Osoblyvosti rozvytku komunikatyvnoi kompetentnosti u pratsivnykiv prokuratury]. Master's Scientific Bulletin, No. 37, pp. 39–41.
7. Savytska, O. V. (2010). *The role of nonverbal components of communication in forming the "first impression" of an interlocutor*. Education of the Region, pp. 88–90.
8. Semenov, O. M., Nasilenko, L. A. (2015). *Professional communicative training of future lawyers: theory and practice*. Sumy: Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, 324 p.
9. Shportun, A. M. (2024). *Communicative competence of a prosecutor*. Kharkiv: Kharkiv National University of Internal Affairs, pp. 158–160.

Hrechka Mykola Hennadiiovych

PhD Student, Odesa I. I. Mechnikov National University, Odesa, Ukraine
billimilligan271@ukr.net
<https://orcid.org/0009-0002-0882-9801>

RHETORICAL TECHNIQUES OF INFLUENCE IN THE PROSECUTOR'S SPEECH

(based on the material of the prosecutor's courtroom speech in a criminal proceeding)

Summary. The article provides a comprehensive analysis of a prosecutor's courtroom speech as a specific type of institutional discourse that integrates legal argumentation, communicative strategies, and rhetorical means of influence. It substantiates the thesis that the effectiveness of a prosecutor's activity in judicial proceedings largely depends not only on the substantive content of the legal position but also on the ways in which it is verbally and nonverbally presented. Particular attention is paid to the issue of maintaining a balance between logical persuasiveness, emotional and psychological impact, and the requirements of professional ethics. The empirical material of the study is the courtroom speech delivered by prosecutor A. Avramenko during the repeated consideration of a motion for the seizure of temporarily confiscated property, which is examined as an example of real communicative practice within a court hearing. The paper analyzes a system of verbal and nonverbal rhetorical devices that form an integrated strategy of influence on the court, including the structure of argumentation, linguistic means of emphasizing key points, intonational features of speech, tempo, pausing, and the prosecutor's nonverbal behavior. The scientific novelty of the article lies in its focus on specific empirical material from judicial practice and its interpretation from the perspectives of rhetoric and forensic linguistics. The theoretical significance of the study consists in deepening the understanding of the functioning of rhetorical devices in courtroom discourse, while its practical significance lies in the possibility of applying the findings to assess the effectiveness of prosecutors' courtroom speeches and to improve their professional communicative training.

Keywords: rhetoric, prosecutor, courtroom speech, rhetorical techniques, influence, persuasion, communicative strategy.

Статтю прийнято 07.03.2026

Статтю затверджено до публікації 10.04.2026

Дата публікації 25.05.2026